

Barbara Chudzińska, Barbara Szybowicz

Muszyna, Zamek, st. 1, gm. loco, woj. nowosądeckie, AZP 117-65/1

Informator Archeologiczny : badania 30, 270-271

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nowożytnej działalności budowlanej (mieszkaniowej) w wielu partiach został niemal całkowicie skuty – zachował się tylko fragment zewnętrzny grubości około 0,4 m. Pierwotna grubość partii fundamentowej muru w tym miejscu wynosiła 1,6 m. Kamienie łączone były na zaprawę wapienną, natomiast w spagu ułożone zostały luźno z uzupełnieniem glinianym. W części południowo-wschodniej, w partiach spagowych uchwycono także fragmenty nawarstwień późnośredniowiecznych, które zostały w znacznym stopniu zakłócone przez wkop podłużny (wzdłuż wykopu) pod kanalizację wodociagową. W trakcie badań pozyskano bardzo liczne materiały zabytkowe w postaci fragmentów nowożytnych (XVII–XVIII w.) naczyń ceramicznych oraz kafli płycinowych i miskowych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w archiwum PSOZ w Olsztynie. Badania nie będą kontynuowane.

MUSZYNA, Zamek, st. 1,
gm. loco,
woj. nowosądeckie,
AZP 117-65/1

- zamek późnośredniowieczny i nowożytny (XV–XVIII w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr Barbarę Chudzińską przy udziale mgr Barbary Szybowicz (B-B. Biuro Studiów i Dokumentacji Archeologiczno-Konserwatorskiej). Finansowane przez PSOZ oraz Urząd Miasta i Gminy w Muszynie. Piąty sezon badań. Stanowisko badane w latach 1966–1992 (M. Fraś – 1966, M. Cabalska – 1973, 1974, A. Szybowicz – 1992).

Ruiny zamku znajdują się na wzniesieniu Koziejówka, na prawym brzegu Popradu, pomiędzy potokami Muszynka i Szczawnik. Celem prac było rozpoznanie baszty północnej i przedmurza zamku od strony wschodniej. Badania nawiązywały bezpośrednio do wykopalisk z roku 1992. W trakcie trzech sezonów założono 5 wykopów. Wykop „Baszta” obejmował wnętrze wieży. Wykop I wyznaczono na zewnątrz muru wschodniego baszty między granicą zbocza a postumentem z figurą Matki Boskiej. Wykop II był jego kontynuacją w kierunku południowym. Zajmował teren na zewnątrz muru wschodniego między postumentem z figurą Matki Boskiej a najbliższą mu przyporą w kierunku południowym, od wschodu linię wykopu wyznaczała granica stoku. Wykop III wyznaczono na zewnątrz muru północnego baszty, między granicą zbocza a przyporami wieży. Przekopano również częściowo wykop IV, zlokalizowany między zejściem do przyziemia wieży, jej murem południowym, wewnętrznym licem muru wschodniego zamku oraz linią wyznaczoną 10 m od muru południowego baszty. Łącznie przebadano powierzchnię 114 m² (głębokość nawarstwień do 400 cm).

We wszystkich wykopach nawarstwienia kulturowe przykrywał gruz, osiagający miejscami do 300 cm miąższości. Praktycznie był on pozbawiony materiału zabytkowego. Jedynie we wnętrzu baszty, w spagu, znaleziono znaczne ilości ceramiki, ułamki naczyń szklanych oraz przedmioty metalowe (gwoździe, belty, podkowy) i kościane (kostka do gry, prostopadłościenny fragment obrobionej kości). Licznie wystąpiły także fragmenty kości zwierzęcych. Na zewnątrz wieży, od strony północnej (wykop III) i wschodniej (wykop I), pod gruzem zalegała brązowoczarna, a miejscami czarna ziemia, nasyciona zabytkami pochodzącymi z okresu od końca XV do XVII w. Warstwa ta znajdowała się bezpośrednio na podłożu calcowym, który stanowiły wychodnie skalne i miękka skała marglowa. Nie natrafiono na ślady gleby pierwotnej ani starsze nawarstwienia, co sugeruje, że w trakcie budowy założenia teren został zniwelowany. W wyniku prac niwelacyjnych od strony północnej baszty, między jej przyporami powstała półka-taras szerokości od 350 do 800 cm. Od strony wschodniej przedmurze było zdecydowanie węższe, a wzdłuż lica muru teren opadał. To regularne zagłębienie należy interpretować jako pozostałość po rowie fundamentowym. W obu wykopach we wspomnianej warstwie znaleziono liczne fragmenty naczyń i kafli, w tym gotyckie z inskrypcjami i renesansowe z motywami figuralnymi, ułamki szkła z naczyń i może tafla okiennych oraz prawie 3000 przedmiotów metalowych, zwłaszcza gwoździ i ich fragmentów, ale również fragment ostrogi, kord, noże, belty, groty strzał, krzyż żelazny ze zwieńczenia furty (?), brązową łyżeczkę toaletową, 3 obrączki, w tym jedną połączoną z wrytą inskrypcją: *Maria hilf*, oraz monety. Licznie wystąpiły także kości zwierzęce. Ciekawie przedstawiała się sytuacja w wykopie II. W jego części południowej pod gruzem zalegała warstwa, w obrębie której natrafiono na ślady drewnianej podłogi (zwęglone pozostałości desek i gwoździe rozmieszczone w regularnych odstępach) oraz pozostałości pieca. Znaleźiska te, jak również odsłonięte w zewnętrznym licu muru wschodniego gniazda na belki, nasuwają przypuszczenie, iż znajdowało się tu pomieszczenie mieszkalne zamknięte od północy i południa murami, których pozostałości

uznawano do tej pory za przypory. Pomieszczenie to prawdopodobnie uległo zniszczeniu w wyniku pożaru i oberwania zbocza. Warstwa z podłogą spoczywała na wyrównanym poziomie o charakterze destrukcyjnym (ciosy kamienne przemieszane z ziemią i zaprawą). Ten poziom destrukcji można wiązać ze znanym ze źródeł zniszczeniem zamku przez wojska Macieja Korwina w roku 1471. Poniżej wystąpiła warstwa odpowiadająca charakterem warstwie kulturowej zalegającej na zewnątrz murów baszty. Znalezione w niej m.in. bełty. Warstwa ta leżała na żółtej gliniastej ziemi. W jej stropie odsłonięto pozostałość ogniska. Poniżej znajdowały się wychodnie skalne. We wnętrzu baszty, po usunięciu gruzu, natrafiono na ślady silnego pożaru (warstwa popiołu, a pod nią poziom całkowicie przepalanej ziemi i kamieni). Poniżej znajdowała się warstwa ze śladami otwartego paleniska i resztkami zbutwiałego drewna, koncentrującego się w partii centralnej pomieszczenia. Ślady drewna to prawdopodobnie resztki desek lub gałęzi wyścielających środkową część pomieszczenia. Poziom ten, bogaty w zabytki ceramiczne, kości zwierzęce oraz przedmioty metalowe i kościane, zalegał na warstwie wyrównawczej, którą stanowiła glina oraz glina przemieszana ze żwirem. Materiał zabytkowy wystąpił w nim sporadycznie.

Materiały i dokumentacja przechowywane są u Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Nowym Sączu. Badania będą kontynuowane.

NIDZICA, st. II,
gm. loco,
woj. olsztyńskie,
AZP 33-61/2

• miasto późnośredniowieczne

Nadzory archeologiczne przy ul. Kilińskiego 6 i 8 (wykop 2) i Placu Wolności 5 (wykop 3) przeprowadzone przez mgr. Jerzego Gulę. Finansowane przez inwestora prywatnego. Przebadano powierzchnię 97,5 m².

Nowogród Bobrzański, st. 1,
gm. loco, woj. zielonogórskie

patrz: wczesne średniowiecze

OLEŚNICA –
obszar staromiejski,
ul. Sejmowa,
gm. loco,
woj. wrocławskie,
AZP 78-32/-

• miasto średniowieczne i nowożytne (w obrębie murów miejskich)

Ratownicze badania wykopaliskowe wyprzedzające budowę gazociągu w ul. Sejmowej, przeprowadzone w październiku przez mgr. Edwarda Drużyłowskiego (Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska mgr. Edwarda Drużyłowskiego). Finansowane przez Stanisława Burgharda i Tadeusza Rosińskiego – właścicieli firmy Zakład Instalacji WOD. KAN., C.O. i GAZ.

Najstarszą jednostkę stratygraficzną stanowiły otoczaki polne o wymiarach od 3 x 5 do 10 x 5 cm, zalegające na warstwie żółtego piasku, nakryte warstwą drugą, o miąższości 10–12 cm, czarnej, spójnej gleby z domieszką gliny i mierzwy konsystencji półzwarłej. Warstwę trzecią stanowiła jednostka stratygraficzna o miąższości od 0,8 do 0,5 m. Nad nią zalegała czwarta – warstwa gleby z soczewkami popielatej gliny, o miąższości 0,2 do 0,5 m. W stropie warstwy drugiej zalegały w profilu fragmenty ceramiki pochodzące z naczyń glinianych barwy stalowoszarej, o XIV-wiecznej chronologii. Odsłonięto również fragment ściany nieistniejącego budynku nr 12 przy dawnej Herrenstrasse. W wykopie A odkryto relikt zabudowy gotyckiej w postaci kamienno-ceglanego obiektu, wzniesionego z eratyków o wymiarach 30 x 20, 20 x 20 i 10 x 10 cm oraz cegły o wymiarach 27 x 9 x 13 i 28 x 9 x 13 cm, na zaprawie murarskiej o zabarwieniu kremowym, z gruboziarnistego piasku z drobinami węgla wapnia. W wykopie B odsłonięto dwa przęsła fundamentu filarowo-łukowego, względnie sklepień piwnicznych na trzech prostokątnych filarach o wymiarach 1,3 m szerokości i 1,3 m wysokości. Rozpięto na nich 2 łęki ceglane szerokości 0,4 m (na 1 i 1/2 cegły). Wysokość strzałki łuku wynosi 0,8 m. Wymiary cegły gotyckiej: 28 x 9 x 13, 28,2 x 9 x 13 i 24,4 x 9 x 13 cm. Jako budulec filaru użyto polnych otoczaków (30 x 25 x 10 cm) i fragmentów cegieł zalanych zaprawą murarską barwy kremowej, z piaskiem przesianym i drobnymi grudkami węgla wapnia. W wykopie D odkryto relikt budowlany wzniesionej w okresie baroku z kamieni i cegieł o wymiarach 28,2 x 12,5 x 7,3 cm, spojonych gliną. Jest to nieistniejący obecnie budynek nr 6 przy dawnej Herrenstrasse. W wykopie E odkryto sklepienie XIX-wiecznej piwnicy i otwór drzwiowy nieistniejącego budynku nr 7 przy dawnej Herrenstrasse. Ścinki i łatki skórzane, drewniane łuczywa oraz fragmenty tkaniny wydobyto z warstwy kulturowej o chronologii średniowiecznej, stwierdzonej w wykopie Pz 4.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Wojewódzkim Oddziale PSOZ Wrocław, Muzeum Archeologicznym we Wrocławiu i Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej